

24.2.2019

Forssan Yrittäjät ry
Riikka Kinnunen

Forssan kaupungin hankintaohje

Forssan Yrittäjät kiittää kommenttipyynnöstä sekä hankintaohjeesta järjestetystä keskustelutilaisuudesta ja lausuu asiassa kohteliaimmin seuraavaa.

Lähtökohta

Julkiset hankinnat ovat merkittävä taloudellinen resurssi, jonka kohdentumisella on suuri merkitys alueen elinvoimalle. Hankinta-ohjeiden lähtökohta on säädösperusta, monissa kohdin hankintalaki ja laki julkisista hankinnoista. Seuraava viitekehys on kaupungin strateginen ohjaus, joka ulottuu poikkihallinnollisesti koko kunnan tehtäväkenttään. Ohjaus huomioi kansallisia tavoitteita, mutta ensisijaisesti se tähtää omien kuntalaisten hyvinvointiin ja oman kunnan elinvoiman edistämiseen. Talousarvio ja sen täytäntöönpano-ohjeet ovat yksi osa strategisen johtamisen viitekehystä. Taloudellinen ohjeistus ja niiden soveltaminen eivät saa olla ristiriidassa päästrategian ja siitä johdettujen muiden strategian osien kanssa. Hankintaohjeet ovat siis merkittävä väline kaupunkistrategian toteuttamisessa.

Forssan Yrittäjät näkevät Forssan hankintaohjeiden olevan luonteeltaan mahdollistava. Hankintatoimen periaatteina kuvataan mm. seuraavaa:

”Koko hankintaprosessissa on otettava huomioon kotimaisen tuotannon edistämistä ja paikkakunnan resurssien käyttöä koskevat näkökohdat. Hankinnoissa tulee ottaa huomioon koko seutukunnan yritysten kilpailumahdollisuudet sekä hyödyntää potentiaalisten tarjoajien asiantuntemusta hankintaa suunniteltaessa.” (hankintaohje s.7)

Hankintayhteistyö ja puitejärjestelyt

Ohjeessa tuodaan esille, että liityttäessä yhteishankintayksikön kilpailuttamaan sopimukseen on huolehdittava, ettei sopimuksen ulkopuolisia ostoja tehdä. Yhteishankintasopimuksia on KL-Kuntahankinnat Oy:n, Sarastia Oy:n ja Kuntien Tiera Oy:n kanssa. Kuntien Tiera Oy:ssä Forssan kaupunki on osakkeenomistaja ja sitä kautta ohjeessa todetaan, että palveluja voidaan hyödyntää ilman kilpailutusta.

Forssan Yrittäjät korostaa, että palveluiden tilaaminen yhteishankintayksiköiltä tulee aina olla harkittua ja ensisijaisesti tulisi edistää palveluiden hankintaa avoimilta markkinoilta. Tilaisuudessa tuotiin esille, että vähäinen paikallinen tarjonta voi olla peruste hankintayhteistyölle – tässäkin tulee muistaa, että palveluita voi syntyä, kun kilpailutukset ovat avoimia.

Lisäksi toteamme, että Kuntien Tiera Oy:ssä on yhteensä 292 omistajaa, jolloin voidaan myös kyseenalaistaa todellinen päätäntävalta ja sitä kautta kunnan sidosyksikköasema.

Markkinakartoitus ja vuoropuhelu

Hankintaohje suosittaa markkinakartoituksen käyttöä ”etenkin arvoltaan suurissa hankinnoissa”. Markkinoiden tuntemus on tärkeää, oli kyseessä pienhankinta tai kynnysarvot ylittävä investointi. Pk-yritykselle julkisesta hankinnasta saatava referenssi edistää mahdollisuuksia pärjätä myös isommissa kilpailutuksissa.

Hankintaohjeiden tulisikin kannustaa aktiiviseen markkinavuoropuhelun lisäämiseen ja paikallisen markkinoiden tuntemisen parantamiseen. Kumpaakin näistä tavoitteista voidaan edistää kaupungin ja elinkeinoelämän säännöllisillä tapaamisilla, esimerkiksi Forssan Yrityskehityksen järjestämällä yrittäjien aamukahvitilaisuuksilla. Tilaisuuksien teemoina voi välillä olla tulevat hankinnat ja niistä tiedottaminen.

Innovatiiviset hankinnat on jätetty ohjeessa melko vähäiselle huomiolle, joten toivomme niihin vielä lisäohjeistusta.

Pienhankinnat

Hankintaohjeet tuovat kiitettävästi esiin markkinatuntemuksen ja tiedottamisen myös pienhankintojen osalta.

” Jotta paikalliset pienyritykset voidaan saada mukaan hankintoihin, täytyy pienhankinnat saada ensin yritysten tietoon ja tarjottavaksi. Hankinnoista ilmoitetaan lähtökohtaisesti Clodian pienhankinta.fi-portaalissa sekä julkaistaan linkki tarjouspyyntöön kaupungin www-sivuilla.” (hankintaohje s. 11)

Forssan kaupunki käyttää hankinta-ohjeessa mainittua Clodia pienhankinta.fi palvelua. 19.2. järjestelmässä ei ollut yhtään Forssan kaupungin pienhankintailmoitusta. Todettakoon, että vastaavana ajankohtana palvelussa oli viisi Lopen kunnan ilmoitusta.

Edellytämme Forssan kaupungilta tehokasta järjestelmän käyttöönottoa koskien myös kilpailutusrajan alittavia pienhankintoja.

Pk-yritysten ja paikallisuuden huomioiminen

Annamme kiitosta siitä, että hankintaohjeet pyrkivät huomioimaan paikallisuutta. Ohjeet antavat myös käytännön vinkkejä tapoihin huomioida paikallisuutta kestäväällä ja syrjimättömällä tavalla.

”Hankinnoissa voidaan kuitenkin ottaa huomioon paikalliset olosuhteet esimerkiksi vaatimalla, että tavara kestää Suomessa vallitsevat olosuhteet. Samoin hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia palvelupisteen sijainnille tai vaikkapa huollon vasteajalle.” (hankintaohje s.19)

Yrittäjät muistuttavat, että kilpailutuksissa voidaan huomioida myös ympäristö- ja ilmastonsuojeluun liittyvät tavoitteet. Ne ovat keskeisiä myös Forssan kaupunkistrategiassa. Niiden tavoitteiden tuominen mukaan hankintoihin tukee paikallisten yritysten mahdollisuutta menestyä kilpailutuksissa ja samalla toteuttaa kaupungin strategiaa kestävästä kehityksestä (vrt. hankintaohje s. 23 ”järvivihreys”).

Ympäristöministeriö on julkaissut ja julkaisemassa erilaisia kiertotalouden tavoitteita tukevia hankintaohjeistuksia, jotka voisi hyvin ottaa pohjaksi kaupungin tekemiin hankintoihin. Erityisesti hyvää materiaali on rakennus- ja purkuhankkeisiin.

Ohjeet nostavat esiin suurimman yksittäisen esteen pk-yritysten osallistumiselle julkisiin hankintoihin: hankintojen koko. Ohjeistus antaa myös seikka-peräisen näkemyksen hankintojen jakamisesta osiin ja osatarjousten hyväksymismenettelystä.

Lopuksi

Yrittäjät sitoutuvat järjestämään jäsenilleen koulutusta hankintaportaaleista ja niiden seurannasta. Kaupungin sivujen hankintaosio on erittäin hyvä avaus hankintojen näkyvyyden lisäämiseksi. Toivomme pikaista etenemistä myös hankintakalenterin valmisteluun – tämä edistäisi yrittäjien mahdollisuutta varautua etenkin isojen kilpailutusten toteutukseen. Toivomme myös hankintaohjeen ja -kalenterin jalkauttamista osaksi koko kuntakonsernia.

Toteamme, että ohjeistus sinällään on hyvä, kunhan se muuttuu koko alueen ekosysteemiä palvelevaksi toimintakulttuuriksi. Tällöin tulee kiinnittää erityistä huomiota muiden hankintayksiköiden kanssa toimimiseen; miten esimerkiksi puitesopimuksiin liittyvät kilpailutukset ohjeistetaan ja noudattavatko ne kaikilta osin tätä hankintaohjetta, sen henkeä ja tavoitteita.

Forssan Yrittäjät

Riikka Kinnunen
hallituksen puheenjohtaja